

KONWENCJA

o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych,

sporządzona w Hadze dnia 18 marca 1970 r.

(Dz. U. z dnia 21 czerwca 2000 r.)

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 18 marca 1970 r. została sporządzona w Hadze Konwencja o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych w następującym brzmieniu:

Przekład

**KONWENCJA
o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub
handlowych**

Państwa-sygnatariusze niniejszej konwencji,

pragnąc ułatwić przekazywanie i wykonywanie wniosków o przeprowadzenie dowodów oraz dążąc do ujednoczenia różnych metod stosowanych w tym celu,

pragnąc udoskonalić wzajemną współpracę sądową w sprawach cywilnych lub handlowych,

postanowiły zawrzeć w tym celu konwencję i uzgodniły następujące postanowienia:

Rozdział I

Wnioski o przeprowadzenie dowodów

Artykuł 1

W sprawach cywilnych lub handlowych sąd jednego Umawiającego się Państwa może żądać we wniosku o przeprowadzenie dowodów, zgodnie z postanowieniami własnego prawa, od właściwego organu innego Umawiającego się Państwa przeprowadzenia dowodu lub wykonania innych czynności sądowych.

Nie można zwracać się z wnioskiem w celu uzyskania dowodu, który nie jest przeznaczony do wykorzystania w toczącym się lub przyszłym postępowaniu.

Wyrażenie "inna czynność sądowa" nie obejmuje doręczania pism sądowych ani też zarządzeń tymczasowych lub czynności egzekucyjnych.

Artykuł 2

Umawiające się Państwo wyznacza organ centralny zobowiązany do przyjmowania wniosków o przeprowadzenie dowodów pochodzących od sądu innego Umawiającego się Państwa i do

przekazywania organowi właściwemu do ich wykonania. Każde państwo utworzy organ centralny zgodnie ze swym prawem.

Wnioski przesyła się organowi centralnemu państwa wezwanego bez pośrednictwa jakiegokolwiek innego organu tego państwa.

Artykuł 3

Wniosek wymienia:

- a) organ wzywający o jej wykonanie oraz organ wezwany, jeżeli jest znany organowi wzywającemu;
- b) nazwiska i adresy stron postępowania oraz ich pełnomocników, jeżeli zostali ustanowieni;
- c) rodzaj postępowania, dla którego żąda się dowodu, wraz ze wszystkimi niezbędnymi informacjami w sprawie;
- d) dowód, który ma być przeprowadzony, lub inną czynność sądową, która ma być dokonana.

W miarę potrzeby wniosek ponadto wymienia między innymi:

- e) nazwiska i adresy osób, które mają być przesłuchane;
- f) pytania, które mają być zadane osobom przesłuchiwanym, lub opis przedmiotu sprawy, w której mają być one przesłuchane;
- g) dokumenty lub inne przedmioty, które powinny być zbadane;
- h) wymóg, aby zeznania zostały stwierdzone przysięgą lub przyrzeczeniem wraz z zastosowaniem szczególnej formy tej przysięgi lub przyrzeczenia;
- i) szczególną metodę lub procedurę, której należy przestrzegać na podstawie artykułu 9.

Wniosek może również zawierać informacje niezbędne dla zastosowania artykułu 11.

Nie jest wymagana legalizacja lub inna podobna formalność.

Artykuł 4

Wniosek sporządza się w języku urzędowym organu wezwanego lub dołącza się do niego tłumaczenie na ten język.

W każdym razie Umawiające się Państwo powinno przyjąć wniosek sporządzony w języku angielskim lub francuskim albo tłumaczenie na jeden z tych języków, chyba że zgłosiło zastrzeżenie przewidziane w artykule 33.

Umawiające się Państwo, które ma więcej niż jeden język urzędowy i nie może z przyczyn określonych przez swe prawo wewnętrzne przyjmować wniosków sporządzonych w jednym z tych języków dla całego swojego terytorium, określa w oświadczeniu język, w którym wniosek powinien być sporządzony lub na który ma być przetłumaczony, w celu wykonania na określonych częściach terytorium tego państwa. W wypadku nieusprawiedliwionego niedopełnienia obowiązku wynikającego z tego oświadczenia koszty tłumaczenia na wymagany język obciążają państwo wzywające.

Umawiające się Państwo może, w drodze oświadczenia, wymienić język lub języki inne niż określone w ustępach poprzedzających, w których wniosek może być przekazany jego organowi centralnemu.

Tłumaczenie dołączone do wniosku powinno być poświadczone przez przedstawiciela dyplomatycznego, urzędnika konsularnego lub tłumacza przysięgłego albo przez jakąkolwiek inną osobę upoważnioną do tego w którymkolwiek z obu państw.

Artykuł 5

Jeżeli organ centralny uważa, że wniosek nie odpowiada postanowieniom niniejszej konwencji, powiadomi o tym niezwłocznie organ państwa wzywającego, który przekazał wniosek, określając zastrzeżenia do wniosku.

Artykuł 6

Jeżeli organ, któremu wniosek został przekazany, nie jest właściwy do jego wykonania, wniosek przekazuje się niezwłocznie organowi w tym samym państwie, który jest właściwy do jego wykonania zgodnie z postanowieniami jego własnego prawa.

Artykuł 7

Organ wzywający, jeżeli tego wymaga, powinien być informowany o czasie i miejscu przeprowadzenia postępowania w celu umożliwienia zainteresowanym stronom i ich pełnomocnikom, jeżeli zostali ustanowieni, wzięcia w nim udziału. Informację przesyła się bezpośrednio stronom lub ich pełnomocnikom, jeżeli organ państwa wzywającego tego żąda.

Artykuł 8

Umawiające się Państwo może oświadczyć, że sędziowie występującego organu drugiego Umawiającego się Państwa mogą być obecni przy wykonywaniu wniosku. Udział ten może być uzależniony od uprzedniej zgody organu wyznaczonego przez państwo składające oświadczenie.

Artykuł 9

Organ sądowy, który wykonuje wniosek, stosuje własne prawo w odniesieniu do metod i procedur postępowania.

Jednakże na wniosek organu wzywającego należy zastosować szczególną metodę lub procedurę, chyba że jest ona sprzeczna z wewnętrznym prawem państwa wezwanego lub jej zastosowanie nie jest możliwe z powodu praktyki sądowej lub trudności praktycznych.

Wniosek wykonuje się bezzwłocznie.

Artykuł 10

Przy wykonywaniu wniosku organ wezwany stosuje odpowiednie środki przymusu, określone przez własne prawo wewnętrzne, w ten sam sposób i w tym samym zakresie, jak przy wykonywaniu zarządzeń wydanych przez organ własnego państwa lub przy wykonywaniu wniosków składanych przez strony w postępowaniu wewnętrznym.

Artykuł 11

Przy wykonywaniu wniosku zainteresowana osoba może odmówić zeznań lub przedstawienia innego dowodu w takim zakresie, w jakim ma prawo lub obowiązek odmowy zeznań lub odmowy udostępnienia dowodu na podstawie:

- a) prawa państwa wezwanego lub
- b) prawa państwa wzywającego, jeżeli prawo lub obowiązek odmowy zostało powołane we wniosku lub później potwierdzone na wniosek organu wezwanego przez organ wzywający.

Umawiające się Państwo może oświadczyć, że ponadto uznaje prawa lub obowiązki wynikające z prawa państw innych niż państwa wzywającego i państwa wezwanego, w zakresie określonym w tym oświadczeniu.

Artykuł 12

Można odmówić wykonania wniosku tylko wówczas, gdy:

- a) wykonanie wniosku w państwie wezwanym nie należy do właściwości sądów lub
- b) państwo wezwane uzna, że wykonanie wniosku narusza jego suwerenność lub bezpieczeństwo.

Nie można odmówić wykonania wniosku tylko z tej przyczyny, że prawo wewnętrzne państwa wezwanego przewiduje jego wyłączną jurysdykcję dla danej sprawy lub że jego prawo wewnętrzne nie przewiduje dochodzenia określonego roszczenia na drodze sądowej.

Artykuł 13

Organ wezwany przesyła dokumenty stwierdzające wykonanie wniosku organowi wzywającemu w taki sam sposób, jak przy przekazywaniu wniosku.

W każdym przypadku, jeżeli wniosek nie został wykonany w całości lub w części, należy niezwłocznie poinformować o tym organ wzywający, z podaniem przyczyn.

Artykuł 14

Wykonanie wniosku nie uzasadnia obowiązku zwrotu jakichkolwiek opłat lub kosztów.

Jednakże państwo wezwane może żądać od państwa wzywającego zwrotu wynagrodzeń wypłaconych biegłym i tłumaczom oraz kosztów spowodowanych zastosowaniem szczególnej procedury, na żądanie państwa wzywającego na podstawie artykułu 9 ustęp 2.

Organ wezwany, którego prawo zobowiązuje same strony do zebrania dowodów i który nie jest w stanie sam wykonać wniosku, może po otrzymaniu zgody organu wzywającego wyznaczyć w tym celu odpowiednią osobę. Wnosząc o zgodę, organ wezwany określa w przybliżeniu koszty wynikające z takiego postępowania. Organ wzywający, który udzielił swej zgody, zwraca wszelkie powstałe koszty; bez takiej zgody organ wzywający nie ponosi kosztów.

Rozdział II

Przeprowadzanie dowodów przez przedstawicieli dyplomatycznych, urzędników konsularnych lub osobę wyznaczoną

Artykuł 15

W sprawach cywilnych lub handlowych przedstawiciel dyplomatyczny lub urzędnik konsularny jednego Umawiającego się Państwa może przeprowadzać, bez stosowania przymusu, na terytorium innego Umawiającego się Państwa, na obszarze sprawowania swych funkcji, wszelkie czynności dowodowe dotyczące wyłącznie obywateli państwa, które reprezentuje, i dla celów postępowania wszczętego przed sądem tego państwa.

Umawiające się Państwo może oświadczyć, że taka czynność może być dokonana jedynie po uzyskaniu zezwolenia udzielonego na wniosek przedstawiciela dyplomatycznego lub urzędnika konsularnego przez właściwy organ wyznaczony przez państwo składające oświadczenie.

Artykuł 16

Przedstawiciel dyplomatyczny lub urzędnik konsularny jednego Umawiającego się Państwa może ponadto, na terytorium innego Umawiającego się Państwa, na obszarze sprawowania swoich funkcji, przeprowadzać, bez stosowania przymusu, wszelkie czynności dowodowe, dotyczące obywateli państwa pobytu lub państwa trzeciego, dla celów postępowania toczącego się przed sądami państwa, które reprezentuje, jeżeli:

- a) właściwy organ wyznaczony przez państwo pobytu wydał w tym zakresie zezwolenie ogólne lub dla poszczególnych spraw oraz
- b) osoba ta przestrzega warunków określonych w zezwoleniu wydanym przez właściwy organ.

Umawiające się Państwo może oświadczyć, że czynności dowodowe mogą być dokonywane na podstawie niniejszego artykułu bez uprzedniego zezwolenia.

Artykuł 17

W sprawach cywilnych lub handlowych każda osoba odpowiednio wyznaczona w tym celu może przeprowadzać, bez stosowania przymusu, na terytorium Umawiającego się Państwa, wszelkie czynności dowodowe dla celów postępowania wszczętego przed sądem innego Umawiającego się Państwa, jeżeli:

- a) właściwy organ wyznaczony przez państwo, w którym czynność dowodowa jest dokonywana, wydał w tym zakresie zezwolenie ogólne lub dla poszczególnych spraw, oraz
- b) osoba ta przestrzega warunków określonych w zezwoleniu wydanym przez właściwy organ.

Umawiające się Państwo może oświadczyć, że czynności dowodowe mogą być dokonywane na podstawie niniejszego artykułu bez uprzedniego zezwolenia.

Artykuł 18

Umawiające się Państwo może oświadczyć, że przedstawiciel dyplomatyczny, urzędnik konsularny lub osoba wyznaczona, którzy uzyskali zezwolenie na dokonanie czynności dowodowych na podstawie

artykułów 15, 16 lub 17, może zwrócić się do właściwego organu wyznaczonego przez to państwo o pomoc niezbędną dla uzyskania dowodu przy zastosowaniu przymusu. Państwo składające oświadczenie może określić wymagane przez siebie warunki.

Przy udzielaniu takiej pomocy organ ten stosuje środki przymusu, które są odpowiednie i które są określone przez jego prawo wewnętrzne.

Artykuł 19

Przy wydawaniu zezwolenia określonego w artykułach 15, 16 lub 17 albo udzielając pomocy, o której mowa w artykule 18, właściwy organ może określić warunki, jakie uzna za konieczne, w szczególności dotyczące czasu i miejsca dokonania czynności dowodowych. Organ ten może także żądać, aby powiadomiono go z odpowiednim wyprzedzeniem o godzinie, dacie i miejscu dokonania czynności dowodowych; w takim przypadku przy dokonywaniu czynności dowodowych może być obecny przedstawiciel tego organu.

Artykuł 20

Przy dokonywaniu czynności dowodowych na podstawie artykułów niniejszego rozdziału może być obecny pełnomocnik osoby zainteresowanej, o ile został ustanowiony.

Artykuł 21

Przedstawiciel dyplomatyczny, urzędnik konsularny lub osoba wyznaczona, która na podstawie artykułów 15, 16 lub 17 uzyskała zezwolenie na przeprowadzenie dowodów:

- a) może dokonywać wszelkich czynności dowodowych, które nie są sprzeczne z prawem państwa, w którym dowody są przeprowadzane, lub sprzeczne z zezwoleniem wydanym na podstawie wymienionych artykułów, oraz może odbierać zeznania złożone pod przysięgą lub przyrzeczeniem;
- b) wezwanie do stawienia lub wzięcia udziału w czynnościach dowodowych sporządza się w języku miejsca, gdzie czynności dowodowe mają być dokonywane, lub dołącza się do wezwania tłumaczenie na ten język, chyba że osoba, której dotyczy czynność dowodowa, jest obywatelem państwa, w którym toczy się postępowanie;
- c) wezwanie powinno zawierać pouczenie, że zainteresowana osoba może mieć pełnomocnika, a w każdym państwie, które nie złożyło oświadczenia określonego w artykule 18, także pouczenie, że nie jest ona obowiązana do stawienia ani do wzięcia udziału w czynnościach dowodowych;
- d) czynności dowodowe są dokonywane według przepisów procedury obowiązujących sąd, przed którym zostało wszczęte postępowanie, jeżeli nie są one sprzeczne z prawem państwa, w którym są dokonywane;
- e) osoba biorąca udział w czynnościach dowodowych może powoływać się na prawa i obowiązki określone w artykule 11.

Artykuł 22

Okoliczność, że nie można było przeprowadzić dowodu w postępowaniu przewidzianym w niniejszym rozdziale wskutek odmowy osoby zobowiązanej do udziału w czynnościach dowodowych, nie stoi na przeszkodzie ponownemu zgłoszeniu wniosku o przeprowadzenie dowodu na podstawie rozdziału I.

Rozdział III

Postanowienia ogólne

Artykuł 23

Umawiające się Państwo może w chwili podpisania, ratyfikacji lub przystąpienia do konwencji oświadczyć, że nie będzie wykonywało wniosków o przeprowadzenie dowodów, których przedmiotem

będzie postępowanie znane w państwach prawa common law pod nazwą "pre-trial discovery of documents" (żądanie ujawnienia dokumentów przed wszczęciem postępowania sądowego).

Artykuł 24

Umawiające się Państwo może wyznaczyć, poza organem centralnym, inne organy, określając ich właściwość. Jednakże w każdym wypadku wnioski mogą być przekazywane organowi centralnemu.

Państwa federalne mogą wyznaczyć kilka organów centralnych.

Artykuł 25

Umawiające się Państwo, w którym obowiązuje kilka systemów prawnych, może wyznaczyć organy jednego z tych systemów, które będą wyłącznie właściwe do wykonywania wniosków w myśl postanowień niniejszej konwencji.

Artykuł 26

Jeżeli Umawiające się Państwo jest do tego zobowiązane ograniczeniami konstytucyjnymi, może zażądać od państwa wzywającego zwrotu kosztów związanych z wykonywaniem wniosków i z doręczaniem pism koniecznych do zapewnienia stawianictwa osób, które mają być przesłuchane, kosztów stawianictwa takich osób oraz kosztów sporządzania protokołów z czynności dowodowych.

Jeżeli państwo złożyło wniosek na podstawie postanowień ustępu poprzedzającego, każde inne Umawiające się Państwo może żądać od tego państwa zwrotu analogicznych kosztów.

Artykuł 27

Postanowienia niniejszej konwencji nie stoją na przeszkodzie temu, aby Umawiające się Państwo:

- a) oświadczyło, że wnioski mogą być przekazywane jego organom sądowym w inny sposób niż przewidziany w artykule 2;
- b) zezwoliło, zgodnie ze swym prawem wewnętrznym lub praktyką, na przeprowadzenie jakiegokolwiek czynności przewidzianej w niniejszej konwencji według mniej rygorystycznych warunków;
- c) zezwoliło, zgodnie ze swym prawem wewnętrznym lub praktyką, na inne sposoby przeprowadzenia czynności dowodowych niż te, które zostały określone przez niniejszą konwencję.

Artykuł 28

Konwencja niniejsza nie stoi na przeszkodzie zawieraniu porozumień między dwoma lub więcej Umawiającymi się Państwami w sprawie odstąpienia od stosowania:

- a) postanowień artykułu 2 w zakresie dotyczącym sposobu przekazywania wniosków;
- b) postanowień artykułu 4 w zakresie dotyczącym stosowania języków;
- c) postanowień artykułu 8 w zakresie dotyczącym udziału funkcjonariuszy organu wzywającego przy wykonywaniu wniosków;
- d) postanowień artykułu 11 w zakresie dotyczącym prawa i obowiązku odmowy zeznań;
- e) postanowień artykułu 13 w zakresie dotyczącym przekazywania dokumentów stwierdzających wykonanie wniosku;
- f) postanowień artykułu 14 w zakresie dotyczącym pokrycia kosztów;
- g) postanowień rozdziału II.

Artykuł 29

Między Państwami-Stronami niniejszej konwencji, które są również stronami jednej lub obydwu Konwencji dotyczących procedury cywilnej, podpisanych odpowiednio w Hadze dnia 17 lipca 1905 r. i dnia 1 marca 1954 r., niniejsza konwencja zastępuje artykuły od 8 do 16 wcześniejszych konwencji.

Artykuł 30

Konwencja niniejsza nie narusza stosowania artykułu 23 konwencji z 1905 r. lub artykułu 24 konwencji z 1954 r.

Artykuł 31

Porozumienia dodatkowe między stronami konwencji z 1905 r. i 1954 r. uważa się za mające zastosowanie również do niniejszej konwencji, chyba że strony uzgodniły inaczej.

Artykuł 32

Bez uszczerbku dla postanowień artykułów 29 i 31, konwencja niniejsza nie stoi na przeszkodzie stosowaniu konwencji, których Umawiające się Państwa są lub będą stronami, zawierających postanowienia w sprawie zagadnień regulowanych przez niniejszą konwencję.

Artykuł 33

Każde państwo może w chwili podpisania, ratyfikacji lub przystąpienia wyłączyć w całości lub w części stosowanie postanowień artykułu 4 ustęp 2 oraz rozdziału II. Żadne inne zastrzeżenie nie jest dopuszczalne.

Każde Umawiające się Państwo może w każdym czasie cofnąć złożone zastrzeżenie; zastrzeżenie traci moc sześćdziesiątego dnia po zawiadomieniu o cofnięciu zastrzeżenia.

Jeżeli państwo złożyło zastrzeżenie, inne Państwo dotknięte tym zastrzeżeniem może zastosować tę samą zasadę w stosunku do państwa składającego zastrzeżenie.

Artykuł 34

Państwo może w każdym czasie wycofać lub zmienić złożone oświadczenie.

Artykuł 35

Umawiające się Państwo zawiadamia Ministerstwo Spraw Zagranicznych Niderlandów, w chwili składania dokumentu ratyfikacyjnego lub dokumentu przystąpienia albo w późniejszym terminie, o wyznaczeniu organów zgodnie z artykułami 2, 8, 24 i 25.

Umawiające się Państwo w miarę potrzeby odpowiednio zawiadamia Ministerstwo o:

- a) wyznaczeniu organów, do których przedstawiciele dyplomacji lub urzędnicy konsularni powinni zwracać się na podstawie artykułu 16, i o wyznaczeniu organów upoważnionych do wydawania zezwolenia lub udzielania pomocy przewidzianych w artykułach 15, 16 i 18;
- b) wyznaczeniu organów upoważnionych do udzielania osobie wyznaczonej zezwolenia przewidzianego w artykule 17 lub pomocy przewidzianej w artykule 18;
- c) oświadczeniach przewidzianych w artykułach 4, 8, 11, 15, 16, 17, 18, 23 i 27;
- d) wycofaniu lub zmianie wyżej wymienionych wyznaczeń i oświadczeń;
- e) wycofaniu zastrzeżeń.

Artykuł 36

Nieporozumienia mogące powstać w związku ze stosowaniem niniejszej konwencji między Umawiającymi się Państwami będą wyjaśniane w drodze dyplomatycznej.

Artykuł 37

Konwencja niniejsza jest otwarta do podpisu dla państw reprezentowanych na Jedenastej Sesji Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.

Podlega ona ratyfikacji, a dokumenty ratyfikacyjne składa się Ministerstwu Spraw Zagranicznych Niderlandów.

Artykuł 38

Konwencja niniejsza wejdzie w życie sześćdziesiątego dnia po złożeniu trzeciego dokumentu ratyfikacyjnego zgodnie z artykułem 37 ustęp 2.

Dla każdego państwa sygnatariusza, które złoży dokument ratyfikacyjny w późniejszym terminie, konwencja wejdzie w życie sześćdziesiątego dnia po złożeniu przez to państwo dokumentu ratyfikacyjnego.

Artykuł 39

Każde państwo nie reprezentowane na Jedenastej Sesji Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego, które jest członkiem tej Konferencji, Organizacji Narodów Zjednoczonych, wyspecjalizowanej agencji tej Organizacji lub jest stroną Statutu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, może przystąpić do niniejszej konwencji po jej wejściu w życie zgodnie z artykułem 38 ustęp 1.

Dokument przystąpienia składa się Ministerstwu Spraw Zagranicznych Niderlandów.

Konwencja wejdzie w życie w stosunku do państwa, które do niej przystąpiło, sześćdziesiątego dnia po złożeniu przez nie dokumentu przystąpienia.

Przystąpienie staje się skuteczne tylko w stosunkach między państwem przystępującym a tymi Umawiającymi się Państwami, które złożą oświadczenie o przyjęciu przystąpienia. Oświadczenie takie składa się Ministerstwu Spraw Zagranicznych Niderlandów, które przekaże jego uwierzytelniony odpis każdemu Umawiającemu się Państwu drogą dyplomatyczną.

Konwencja wejdzie w życie między państwem przystępującym a państwem, które złożyło oświadczenie o przyjęciu przystąpienia, sześćdziesiątego dnia po złożeniu oświadczenia o przyjęciu.

Artykuł 40

Każde państwo może w chwili podpisania, ratyfikacji lub przystąpienia oświadczyć, że konwencja niniejsza ma zastosowanie do wszystkich terytoriów, które reprezentuje w stosunkach międzynarodowych, do jednego lub kilku z tych terytoriów. Oświadczenie takie staje się skuteczne od chwili wejścia w życie konwencji w stosunku do tego państwa.

Później o takim rozszerzeniu stosowania konwencji zawiadamia się Ministerstwo Spraw Zagranicznych Niderlandów.

Konwencja wejdzie w życie dla terytoriów wymienionych w takim oświadczeniu o rozszerzeniu sześćdziesiątego dnia po dokonaniu zawiadomienia określonego w ustępie poprzedzającym.

Artykuł 41

Konwencja niniejsza obowiązuje przez pięć lat od daty jej wejścia w życie zgodnie z artykułem 38 ustęp 1, również dla państw, które później ją ratyfikowały lub do niej przystąpiły.

W braku wypowiedzenia konwencja ulega milcząco przedłużaniu na kolejne okresy pięcioletnie.

Oświadczenie o wypowiedzeniu przekazuje się Ministerstwu Spraw Zagranicznych Niderlandów co najmniej na sześć miesięcy przed upływem okresu pięcioletniego.

Wypowiedzenie może ograniczać się do niektórych terytoriów, do których konwencja ma zastosowanie.

Wypowiedzenie staje się skuteczne tylko w stosunku do państwa, które je złożyło. Konwencja pozostaje w mocy w stosunku do innych Umawiających się Państw.

Artykuł 42

Ministerstwo Spraw Zagranicznych Niderlandów zawiadomi państwa określone w artykule 37 oraz państwa, które przystąpiły do konwencji, zgodnie z artykułem 39, o:

a) podpisach i ratyfikacjach wymienionych w artykule 37;

- b) dniu wejścia w życie niniejszej konwencji zgodnie z artykułem 38 ustęp 1;
- c) przystąpieniach określonych w artykule 39 i datach, w których stają się one skuteczne;
- d) rozszerzeniach określonych w artykule 40 i datach, w których stają się one skuteczne;
- e) wyznaczeniach, zastrzeżeniach i oświadczeniach wymienionych w artykułach 33 i 35;
- f) wypowiedzeniach wymienionych w artykule 41 ustęp 3.

Na dowód czego niżej podpisani, będąc do tego należycie upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Hadze dnia 18 marca 1970 r., w językach angielskim i francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który składa się w archiwach Rządu Niderlandów i którego uwierzytelniony odpis przekazuje się drogą dyplomatyczną każdemu państwu reprezentowanemu na Jedenastej Sesji Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego.

Po zaznajomieniu się z powyższą konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- konwencja została uznana za słuszną,
- Rzeczpospolita Polska postanawia przystąpić do tej konwencji, zastrzegając, iż artykuł 23 i artykuł 33 konwencji nie będą miały zastosowania w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej,
- z uwzględnieniem wyżej wspomnianego zastrzeżenia konwencja będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 19 grudnia 1995 r.